

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายทางการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลายมาตราด้วยกัน คือ ในหมวด 4 มาตรา 22 ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในมาตรา 23 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ส่วนในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11-12) จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ได้ให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีวิสัยทัศน์ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการ ศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาลอตชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระ ที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงช่วยให้ผู้เรียนมี ความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มี ความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 1-3)

แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ มีคุณภาพทุกรายวิชาและทุกชั้นปีได้นั้น จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจาก ความรู้ที่ได้เรียน หลักการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย การเรียนการสอนที่บูรณาการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม จัดการเรียนการสอนที่ทำท่ายและ จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 247) ผู้สอนจึงเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐาน ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องรู้จักนำวิธีการสอนและเทคนิคการสอนมาจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ หลากหลาย เน้นสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมที่เป็นการศึกษาด้วยตนเองพร้อมทั้งมีการวางแผน การสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องราวของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการ ทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลง ของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่ง อารยธรรมที่สำคัญของโลก ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดได้แก่ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการ ของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์

อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 2) การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมให้เยาวชนของชาติมีจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและชนชาติไทย ประวัติศาสตร์จึงเป็นวิชาที่สำคัญที่ต้องจัดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา

บริเวณพื้นที่ของจังหวัดสุพรรณบุรีได้ปรากฏพบร่องรอยหลักฐานการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ในอดีตไม่น้อยกว่า 2,500 ปีมาแล้ว โดยได้พบหลักฐานประเภทเครื่องมือหินขัด เครื่องมือโลหะ แวดินเผา ลูกปัดแก้ว ลูกปัดหิน เครื่องประดับโลหะประเภทต่างๆ รวมทั้งภาชนะดินเผารูปทรงต่างๆ กระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัดตามพื้นที่อำเภอต่างๆ เช่น อำเภออู่ทอง อำเภอเมือง อำเภอดอนเจดีย์ อำเภอสองพี่น้อง อำเภอเดิมบางนางบวช เป็นต้น (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2544, หน้า 29) โดยเฉพาะการขุดค้นที่แหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร ซึ่งเป็นแหล่งฝังศพยุคหินใหม่เมื่อประมาณ 3,000–4,000 ปีที่แล้วซึ่งเมื่อสำนักงานศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรีได้ตรวจสอบและประเมินศักยภาพในเบื้องต้นแล้วมีความเห็นว่าแหล่งโบราณคดีแห่งนี้มีความสำคัญ และมีศักยภาพสูงมากในทางวิชาการ เนื่องจากเป็นแหล่งฝังศพยุคหินใหม่ขนาดใหญ่ที่ได้พบหลักฐานสำคัญคือ หม้อสามขา ซึ่งเคยพบตามแหล่งโบราณคดียุคหินใหม่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี และพบเรื่อยลงไปในเขตเทือกเขาทางภาคใต้และคาบสมุทรมลายู จึงนับเป็นข้อมูลใหม่ที่ได้มีการพบแหล่งโบราณคดียุคหินใหม่ที่มีการใช้หม้อสามขา ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี (สุภาส ดวงสกุล, 2552, หน้า 3) รวมทั้งที่เมืองอู่ทอง ซึ่งเป็นเมืองโบราณ ที่กรมศิลปากรได้ดำเนินการสำรวจพบหลักฐานทางสถาปัตยกรรมและศิลปะโบราณวัตถุ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าโบราณสถานเหล่านั้นได้ถูกนักล่าสมบัติขุดค้นของมีค่าทำลายโบราณสถานจนหมดสิ้นบางแห่งเหลือเพียงกองอิฐที่พอศึกษาได้ก็เพียงแต่ฐานไม่สามารถศึกษารูปแบบของสถาปัตยกรรมที่เป็นสถาปัตยกรรมที่โบราณวัตถุที่สามารถศึกษาได้ส่วนหนึ่งได้มาจากการขุดสำรวจโบราณสถานและพบโดยบังเอิญซึ่งปัจจุบันจัด แสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้จากเดิมซึ่งครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนเน้นการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้กระบวนการใช้ทักษะหลายๆ อย่างเพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้จะทำให้การเรียนน่าสนใจ และไม่จำเป็นว่าการเรียนต้องอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น การเรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แล้วยังช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดความรู้ความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนมากขึ้น ซึ่งจะเป็น

พื้นฐานสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทำให้นักเรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจในชุมชนของตน ดังเช่นงานวิจัยของ ปรัชญา เวสารัชช, และ จักรทิพย์ นาถสุภา (2547, หน้า 77-78) ได้ให้แนวคิดว่าจุดหมายในการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ คือมีแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ ง่ายไม่แพง และหลากหลาย กล่าวคือ รัฐต้องส่งเสริมหรือดำเนินการให้มีแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด แหล่งค้นคว้า พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในงานวิจัยของ พรทิพย์ สมเจียงใต้ (2547, หน้า 106-107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ภูเวียง โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาบ้านเหลียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านตามเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้คือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 78.85 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และแหล่งความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ส่วนงานวิจัยของกมลทิพย์ ทองจันทร์ (2549, หน้า 105-114) ได้ศึกษา การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีพื้นบ้าน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ และงานวิจัยของ เบญจวรรณ ระดา (2551, หน้า 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป็นแหล่งเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ แหล่งสร้างประสบการณ์ ความรู้ ความคิด วิชาการ และปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องเชื่อมโยงบูรณาการอย่างมีความหมายกับชีวิตอย่างจริงจัง และเป็นองค์รวมที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่บลูม, และคนอื่นๆ (Bloom, et al., 1971) กล่าวว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงด้านเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบคือ พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลาย ของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานเดิมของนักเรียน คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ในโรงเรียน และระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลักษณะบุคลิกภาพ และคุณภาพการสอน ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีความสนใจที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชา ส31261 หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเลือกใช้แหล่งโบราณคดีที่ยังหลงเหลือให้ศึกษาได้ใน ยุคสมัยต่างๆ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนักเรียนจะได้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นของตน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ฝึกทักษะการคิดการสังเกต การทำงานเป็นกลุ่ม มีความรับผิดชอบทั้งยังเป็น การปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ผูกพันกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดี ซึ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ นอกห้องเรียน จะช่วยให้เด็กมีเวลาเรียนนอกห้องเรียนเพิ่มขึ้น ไม่ต้องจมอยู่ในห้องเรียน นอก จากนั้น การออกไปเรียนตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ พิชัยภัณฑ์ แหล่ง เรียนรู้ชุมชน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเฉลียวฉลาดมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้จากโลกความจริงเพื่อ การเรียนรู้สู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องเมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ วิชา ส31261หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เป็นรายวิชาเพิ่มเติมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์

3.2 เมืองโบราณอู่ทอง

3.3 ประวัติเมืองสุพรรณบุรี

3.4 พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

3.5 แหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อู่ทอง แหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร เมืองโบราณอู่ทอง และพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นอันได้แก่บุคคล สถานที่ อุปกรณ์ หรือกิจกรรมที่เกิดจากการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนว่าจะเลือกวิธีการใดในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งความรู้ท้องถิ่น จะต้องมีการวางแผนการใช้แหล่งความรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านระยะเวลา การติดต่อแหล่งความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการวางแผน คือ ต้องสามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอน และใช้แหล่งความรู้นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง ระดับคุณภาพที่กำหนดสำหรับการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เมื่อนำมาใช้สอนแล้วนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยกำหนดการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นไว้ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละกิจกรรม แล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละกิจกรรม แล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง การสร้างและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ให้ดีขึ้นตามขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดประกอบด้วย 1) ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ 2) ขั้นที่ 2 วางแผน 3) ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการ 4) ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและปรับปรุงแก้ไข

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการสอน หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ เป็นความสำเร็จด้านความรู้ ทักษะ สมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมองหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงของบุคคล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะประกอบไปด้วยแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน สำหรับในการวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข และทดลองใช้จนเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน

ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะความหมาย ความสำคัญ พิจารณาความแตกต่าง ข้อดี ข้อด้อยและแสดงความคิดเห็นสนับสนุนเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการพิจารณาหรือจำแนกว่าชิ้นใด ส่วนใดเรื่องใด เหตุการณ์ใด สำคัญที่สุด หรือหาจุดเด่น จุดประสงค์สำคัญ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะสำคัญของเรื่องราว หรือสิ่งต่าง ๆ ว่าส่วนใดสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถการพิจารณาดูชิ้นส่วน หรือส่วนปลีกย่อยต่างๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร หรือคงสภาพเช่นนั้นได้เพราะใช้วิธีการใด

เจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือท่าทีของนักเรียนที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งอาจแสดงออกมาในทางบวกหรือลบก็ได้ โดยพิจารณาตามคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ทมาใช้ในการวิจัย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ที่เลือกเรียนวิชา ส31261หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างความสนุกสนานต่อการเรียนการสอน สร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และเจตคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง รู้จักสถานที่สำคัญของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ และทราบถึงประวัติของสถานที่ต่าง ๆ นั้นได้ดี ตามหลักการปฏิรูปการศึกษาที่ใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด การศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นของ เจลิม พรกระแสะ (2544, หน้า 13) รวมทั้งนักการศึกษาและนักวิชาการ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาแล้วจึงนำมาสังเคราะห์สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอ 2) ชี้นำวางแผน 3) ชี้นำดำเนินการ 4) ชี้นำประเมินและปรับปรุงแก้ไข โดยในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้ใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์จากแนวคิดของ สมนึก ภัททิยธานี (2546, หน้า 144-147) และจากนักการศึกษาและนักวิชาการ จากนั้นผู้วิจัยจึงสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความสำคัญ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 3) การวิเคราะห์หลักการ ในด้านการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกและการศึกษาเจตคติของนักเรียนใช้แบบสอบถามเจตคติมาใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เมืองสุพรรณในอดีต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน